

YTTRANDE

Dnr Fi2019/04187/K

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 30 juni 2020

Idéburen välfärd (SOU 2019:56)

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att

- en definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska införas i särskild lag,
- idéburna aktörer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register, samt att
- riktade informationsinsatser gentemot idéburna aktörer och upphandlande myndigheter görs i syfte att öka idéburna aktörers deltagande i upphandlingar.

Allmänt

Statsmakterna har en ambition att aktörer utan vinstintresse ska kunna utvecklas och få en mer framskjuten roll som utförare inom välfärden. Det är en målsättning som SPF Seniorerna delar. Civilsamhällets idéburna och ideella organisationer gör välkomna och viktiga insatser i välfärden.

Organisationerna kan ha en förmåga att bedriva mer specialiserad verksamhet som varken det offentliga eller privata bedrivit och på så sätt fungera som komplement till både offentligt och privat driven välfärd. Därmed ökar förutsättningarna att öka såväl mångfalden som valfriheten för mottagarna av välfärd. Över tid har idéburen välfärdsverksamhet bidragit till utveckling och nyskapande genom tjänster i liten skala som sedan offentliga eller privata aktörer tagit till sig. Valfärdsutredningens betänkande Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78) uttrycker det som att de idéburna drivit på välfärdsstatens utveckling.

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

5.4.3 En definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska införas i särskild lag, samt att för att anses som en idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska organisationen vara en juridisk person som

- inte är direkt eller indirekt ägd eller kontrollerad av staten, en kommun eller en region,
- har ett syfte som är oegennyttigt,
- bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet, samt
- inte gör några värdeöverföringar till annan än registrerade idéburna aktörer eller till forskning.

Registrering hos registermyndigheten föreslås vara frivillig. Samtidigt är meningen med ett register att aktörerna lättare ska kunna bevisa att de är idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Registreringen och dess kriterier blir därför i praktiken tvingande. Därmed blir kriterierna också styrande för definitionen av dessa aktörer. När de gäller krav på viss associationsform argumenterar utredningen för risken att aktörer då skulle kunna tvingas att byta associationsform, och utredningen avstår därför från att lämna ett sådant förslag.

SPF Seniorerna delar bedömningen att eventuella överskott inte bör lämna sektorn eller användas till annat än forskning. Vi ifrågasätter dock om det fjärde kriteriet på värdeöverföring till annan än *registrerade* idéburna aktörer bör vara med i definitionen. Idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet som valt att inte registrera sig skulle med ett sådant kriterium uteslutas från värdeöverföring. En annan formulering vore önskvärd.

5.4.4 Värdeöverföringar

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att det i lag ska framgå vad som avses med värdeöverföring och att den definieras enligt den exemplifierande uppräkningslista som görs i förslaget, och att en idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet skriftligen varje år ska lämna uppgifter om beslutade värdeöverföringar till den ansvariga myndigheten.

Det framstår som rimligt att definitionen på värdeöverföring omfattar alla transaktioner som sker på annat än marknadsmässiga villkor.

5.4.5 Förslag till förfarande

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att idéburna aktörer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register, och att den idéburna aktören, för att bli registrerad, ska uppfylla kriterierna i definitionen av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

Utöver det nu föreslagna registret finns aktörerna även registrerade i till exempel föreningsregistret, aktiebolagsregistret och SCB:s allmänna företagsregister. Frågan är om det finns uppgifter i redan befintliga register som kan användas för det nya registret, allt i syfte att hålla nere den administrativa bördan för de idéburna aktörer som vill delta i systemet.

SPF Seniorerna upprepar utredningens egna ord att det är av stor vikt att avgifterna för registrering inte blir för höga. Höga avgifter riskerar att aktörer avstår från att registrera sig, vilket skulle motverka registrets syfte.

5.4.6 Avregistrering och fortsatt begränsning av värdeöverföringar

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att registermyndigheten ska besluta att den idéburna aktören ska avregistreras om de krav som gäller för registrering inte längre är uppfyllda, och att en idéburen aktör på egen begäran ska avregistreras av registermyndigheten även om kraven för registrering är uppfyllda.

5.4.8 Sanktioner

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om värdeöverföringar ska kunna dömas till böter.

Det är rimlig att ett brott mot bestämmelsen åtföljs av en sanktion. Sanktionen bidrar till att motverka missbruk av registret, till exempel från aktörer som egentligen inte passar in i definitionen av en idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

5.4.9 Överklagande

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att beslut av registermyndigheten ska få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förslaget följer vedertaget förfarande för att säkerställa rättssäkerheten.

8.1 Bedömningar och förslag som rör tillämpningen av upphandlingslagstiftningen

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att Upphandlingsmyndigheten ska uppdras att arbeta med riktade informationsinsatser gentemot idéburna aktörer och upphandlande myndigheter i syfte att öka idéburna aktörers deltagande i upphandlingar.

Riktade informationsinsatser till både köpare och säljare är nödvändiga för att uppnå målsättningen att få fler idéburna organisationer att verka som aktörer i välfärden och att öka den andel av offentligt finansierad eller subventionerad välfärdsverksamhet som bedrivs av idéburna aktörer.

8.2.1 Möjligheter att reservera kontrakt för upphandlingar av sociala tjänster och andra särskilda tjänster som överstiger tröskelvärdet om 750 000 euro

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en möjlighet att reservera kontrakt till idéburna aktörer ska införas i lag.

Förslaget bidrar till att fler idéburna organisationer verkar som aktörer i välfärden samt att andelen ökas av offentligt finansierad eller subventionerad välfärdsverksamhet som bedrivs av idéburna aktörer.

Helst hade vi sett en bestämmelse utan reservationer, det vill säga utan de två förutsättningar som föreslås för att kontrakt ska kunna reserveras. Men dessa framstår uppställda av EU-domstolen och SPF Seniorerna har ingen möjlighet att göra en annan bedömning än utredningen.

9.1 Möjligheter att begränsa deltagande i valfrihetssystem

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att lagen ändras så att det dels framgår att de grundläggande principer som följer av EUF-fördraget inte gäller för valfrihetssystem som saknar ett bestämt gränsöverskridande intresse, dels att det är möjligt att reservera rätten att ansöka om att få delta i ett valfrihetssystem för idéburna aktörer, under förutsättning att det föreligger särskilda skäl.

Även detta förslag bidrar till att fler idéburna organisationer verkar som aktörer i välfärden samt att andelen offentligt finansierad eller subventionerad välfärdsverksamhet som bedrivs av idéburna aktörer ökas.

I detta ärende har SPF Seniorernas arbetsutskott beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Eva Eriksson', with a long horizontal flourish extending to the right.

Eva Eriksson
Förbundsordförande